

Finansiering av utbildningsvetenskaplig forskning

Finansiering av utbildningsvetenskaplig forskning

Författare:
Jörgen Tholin

Dnr 3.3-2020-03064

Swedish Research Council
Vetenskapsrådet
Box 1035
SE-101 38 Stockholm, Sweden

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning	4
Bakgrund	6
Utbildningsvetenskap i Sverige	7
Tidigare utvärderingar	9
Finansieringslandskapet	11
Finansiering av utbildningsvetenskaplig forskning	12
Finansiering från Vetenskapsrådet.....	12
Andra forskningsfinansiärer	14
Summering och slutsatser	18
Lärosätens fasta forskningsanslag	19
Vetenskapsrådets roll	24
Summering och slutsatser	25
Vetenskapsrådets interna organisation	27
Huvudsekreterarrollen	28
Bilaga 1	31
Utbildningsvetenskap vid de 10 största lärosätena	31

Förord

År 2018 fanns det ungefär 1 900 000 barn och unga och 260 000 förskollärare och lärare i det svenska utbildningsväsendet från förskola till gymnasiet. Det fanns ungefär 400 000 studenter vid högskolor och universitet och 30 000 undervisande och forskande personal vid våra lärosäten. Därutöver finns också skol- och utbildningsadministratörer, beslutsfattare i frågor om utbildning mm.

Utbildningsvetenskaplig forskning svarar på frågor som berör en mycket stor samhällssektor. Det är också forskning som bedrivs på många lärosäten även om det ibland sker i relativt små forskningsmiljöer.

Det finns därför anledning att genomlysna hur finansieringen av utbildningsvetenskaplig forskning sker och om de resurser som finns används på ett ändamålsenligt och effektivt sätt. Uppdraget gick till Jörgen Tholin, huvudsekreterare för utbildningsvetenskap vid Vetenskapsrådet.

Denna rapport svarar på frågor om omfattningen av extern finansiering av utbildningsvetenskaplig forskning och ger också vissa inblickar i hur lärosäten fördelar sina fasta forskningsresurser. Dessutom görs en översyn av hur utbildningsvetenskap organiseras inom Vetenskapsrådet.

Rapporten ger inte en heltäckande bild av utbildningsvetenskaplig forskning i Sverige utan ska snarare ses som ett steg i en ökad förståelse av vetenskapsområdet. Inom Vetenskapsrådet har den utbildningsvetenskapliga kommittén, UVK, aviserat att de kommer att ta initiativ till ytterligare uppföljningar, där andra aspekter av utbildningsvetenskaplig forskning kommer att belysas.

Stockholm, 5 mars 2021

Sven Stafström

Generaldirektör, Vetenskapsrådet

Sammanfattning

För utbildningsvetenskaplig forskning är Vetenskapsrådet den utan konkurrens största och viktigaste externa finansiären. Under åren 2017–2019 beviljade Vetenskapsrådet forskningsbidrag till utbildningsvetenskap för ungefär 1 miljard kronor. Under samma period beviljade följande forskningsfinansiärer bidrag till utbildningsvetenskaplig forskning för sammanlagt knappt 230 miljoner kronor: Skolforskningsinstitutet, Wallenbergstiftelsen, Formas, Handelsbanksfonderna, IFAU, Riksbankens jubileumsfond, Forte, KK-stiftelsen samt förmodligen också Vinnova.

Nästan all extern finansiering går till de stora universiteten. De mindre lärosäten har mycket svårt att hävda sig i konkurrensen. Detta gäller för bidrag från samtliga forskningsfinansiärer.

I denna utredning har det inte funnits möjlighet att undersöka orsaker till att andra forskningsfinansiärer i så liten utsträckning stödjer utbildningsvetenskaplig forskning – om det handlar om att de ansökningar som kommer in inte håller tillräcklig hög kvalitet eller om utbildningsvetenskapliga forskare inte söker bidrag hos andra finansiärer.

En slutsats av utredningen är att utbildningsvetenskaplig forskning i hög grad är beroende av finansiering från lärosätenas fasta forskningsanslag. Därmed blev det relevant att undersöka hur de fasta forskningsresurserna fördelas ute på lärosätena. Jag valde fem som representerar olika typer av lärosäten: Göteborgs universitet, Stockholms universitet, Mittuniversitetet, Högskolan Kristianstad och Stockholms konstnärliga högskola. De två stora universiteten fördelar en större del av forskningsanslaget efter historiska faktorer, medan de tre yngre fördelar mer enligt schabloner. Grundutbildningens storlek tycks inte vara en väsentlig faktor för fördelningen.

Vetenskapsrådet/Utbildningsvetenskapliga kommittén (UVK) och Skolforskningsinstitutet är de enda finansiärer som med någon rejäl substans bidrar till extern finansiering. Det innebär att frågan om det finns ett behov av att förtydliga rollerna för finansiärerna av svensk utbildningsvetenskaplig forskning i princip handlar om rollfördelningen mellan dessa två.

Vetenskapsrådet har i uppdrag att stödja forskning av högsta vetenskapliga kvalitet, Skolforskningsinstitutet fördelar forskningspengar till praktisknära forskning med lärarpåverkan utifrån sitt uppdrag. På så vis verkar rollfördelning redan relativt klar. Det finns emellertid anledning att se över möjligheten till ett tätare informationsutbyte och samarbete mellan Vetenskapsrådet och Skolforskningsinstitutet.

Används de resurser som finns avsatta för svensk utbildningsvetenskaplig forskning effektivt? På ett övergripande plan är det rimligt att svara ja på frågan. Resurserna används effektivt men anslagen är mycket begränsade, inte minst i relation till andra vetenskapsområden. Den mest prioriterade frågan bör alltså vara att få mer pengar till utbildningsvetenskaplig forskning.

En av frågorna för utredningen var att ta reda på om det behöver göras förändringar för huvudsekreterrollen i utbildningsvetenskap på Vetenskapsrådet, men något sådant behov kunde inte konstateras.

Bakgrund

Generaldirektören för Vetenskapsrådet beslutade i maj 2020 om riktlinjer för ett utredningsuppdrag om utbildningsvetenskap

Utredningen ska:

- kartlägga den nuvarande finansieringen av utbildningsvetenskap i Sverige,
- ge förslag på förtydligande av rollerna för finansiärerna av svensk utbildningsvetenskaplig forskning med avseende på bredd och spets i såväl forskning som forskare. Rollbeskrivningen ska göras med utgångspunkt från Vetenskapsrådets instruktion att stödja forskning av högsta vetenskapliga kvalitet samt syfta till ett effektivt utnyttjande av de resurser som avsätts för svensk utbildningsvetenskaplig forskning,
- för den del av uppdraget som direkt berör Vetenskapsrådets verksamhet ska konsekvenserna av förslagen för den interna organisationen på myndigheten presenteras, framförallt gäller detta utformningen av huvudsekreteraruppdraget.

Som en bilaga till utredningen finns också en beskrivning av hur utbildningsvetenskap är organiserat i de tio lärosäten som är de största bidragsmottagarna. efter ett tilläggsuppdrag till utredningen Bilagan är tillkommen efter ett önskemål från utbildningsvetenskapliga kommittén.

Utbildningsvetenskap i Sverige

Det har genom åren gjorts många försök att definiera begreppet utbildningsvetenskap. Uppgiften är inte helt lätt eftersom det inte handlar om en traditionell ämnesdisciplin med en enda tydligt urskiljbar kärna. Tvärtom, utbildningsvetenskap innefattar delar från flera olika ämnesdiscipliner. Förutom de mest uppenbara som till exempel pedagogik, didaktik och pedagogiskt arbete så finns också till exempel inslag från sociologi, psykologi, statistik, juridik och nationalekonomi. Det finns delar som vetter mot medicinsk forskning, till exempel hjärnforskning, men också ämnesdidaktisk forskning som vetter mot ett stort antal ämnesdiscipliner beroende på vilka område som beforskas.

I den utredning som gjordes av en ny lärarutbildning 2008 (SOU 2008: 109) definieras utbildningsvetenskap som forskning med bäring på lärande, kunskapsbildning, utbildning och undervisning. En liknande definition används i den inventering av svensk utbildningsvetenskaplig forskning som gjordes av Vetenskapsrådet 2011 (Vetenskapsrådets rapportserie 2011:2): ”Utbildningsvetenskaplig forskning är forskning om bildning, utbildning, undervisning, fostran och lärande.”

På vilka lärosäten bedrivs utbildningsvetenskap? Ett sätt att närma sig den frågan kan vara att titta på vilka lärosäten som bedriver lärarutbildning.

Utbildningsvetenskap är förvisso inte synonymt med lärarutbildning, men för att bedriva lärarutbildning på ett lärosäte bör det rimligen i någon omfattning bedrivas utbildningsvetenskaplig forskning. Detta för att nå upp till Högskolelagens krav på att all utbildning på högskolor och universitet ska vila på vetenskaplig grund. Det finns i dag 27 lärosäten som har examensrätt för att bedriva lärarutbildning:

- Chalmers tekniska högskola
- Gymnastik- och idrottshögskolan
- Göteborgs universitet
- Högskolan Dalarna
- Högskolan i Borås
- Högskolan i Gävle
- Högskolan i Halmstad
- Högskolan i Jönköping
- Högskolan Kristianstad
- Högskolan Väst
- Karlstads universitet
- Konstfack
- Kungliga Musikhögskolan i Stockholm
- Kungliga Tekniska högskolan
- Linköpings universitet
- Linnéuniversitetet
- Luleå tekniska universitet
- Lunds universitet

- Malmö universitet
- Mittuniversitetet
- Mälardalens högskola
- Stockholms universitet
- Stockholms konstnärliga högskola
- Södertörns högskola
- Umeå universitet
- Uppsala universitet
- Örebro universitet

Det finns emellertid ytterligare ett antal svenska lärosäten som bedriver utbildningsvetenskaplig forskning. Det största är Karolinska institutet, men också till exempel Handelshögskolan i Stockholm och Försvarshögskolan gör så. Det innebär att det finns utbildningsvetenskaplig forskning i större eller mindre utsträckning på i princip alla svenska lärosäten. Detta torde göra utbildningsvetenskap till det mest sprida vetenskapsområdet i Sverige.

Tidigare utvärderingar

I samband med att utbildningsvetenskap etablerades som ett eget vetenskapsområde på Vetenskapsrådet fick dåvarande rektor vid Blekinge tekniska högskola Lars Haikola ett regeringsuppdrag att utreda den framtida organisationen av utbildningsvetenskap (SOU 2005:31). De frågor som utredningen enligt direktivet skulle behandla var:

- Om systemet för forskningsfinansiering inom utbildningsvetenskap är ändamålsenligt.
- Utvärdera vilken effekt av forskarutbildning och forskning som bedrivs inom ramen för forskarskolor haft på utvecklingen av den utbildningsvetenskapliga forskningen.
- Utvärdera hur finansiering från Vetenskapsrådet påverkat det utbildningsvetenskapliga forskningsområdet avseende fördelningen av forskningsmedel med fokus på praxisnära forskning i jämförelse med pedagogisk forskning och forskning med anknytning till det övriga arbetslivet och i detta även belysa hur kommuners och skolsektorns forskningsbehov har tillgodosetts.
- Studera utfallet av de av regeringen inrättade forskarskolorna med anknytning till utbildningsvetenskap.
- Studera i vilken utsträckning högskolorna ökat sina ekonomiska resurser inom området utbildningsvetenskap.
- Studera i vilken omfattning regionala utvecklingscentra varit involverade i projekt finansierade av Vetenskapsrådet.
- Belysa om samordningsvinster kan uppnås genom omfördelning av utgifter mellan olika aktörer i högskolepedagogiska frågor.

I en sammanfattning av sina slutsatser skriver Haikola bland annat:

”Att bygga upp ett nytt forskningsområde med de höga ambitioner regeringen angett kräver en betydligt längre tid än Utbildningsvetenskapliga kommittén har haft till sitt förfogande. Mot denna bakgrund finns alltså inte underlag för att föreslå en avveckling av den Utbildningsvetenskapliga kommittén och låta den ”integreras inom Vetenskapsrådets eller annan finansiärs struktur”.

Jag föreslår därför

1. Att Utbildningsvetenskapliga kommittén under ytterligare tre år ska fortleva som ett eget ansvarsområde inom Vetenskapsrådet.
2. Att Utbildningsvetenskapliga kommittén under denna tid skall fortsatt utveckla inriktningen mot ”forskning och forskarutbildning som bedrivs i anslutning till lärarutbildning och som svarar mot behov inom lärarutbildningen och den pedagogiska yrkesverksamheten”.

3. Att Utbildningsvetenskapliga kommittén efter tre år skall inrättas som ett fjärde ämnesråd – ämnesrådet för utbildningsvetenskap.
4. Att den för ämnesråden generella instruktionen (SFS 2000:1199 § 12) då skall gälla även för ämnesrådet för utbildningsvetenskap.
5. Att kravet på medfinansiering från högskolorna snarast undanröjes.”

Vetenskapsrådet lät 2011 göra en inventering av svensk utbildningsvetenskaplig forskning (Inventering av svensk utbildningsvetenskaplig forskning. Vetenskapsrådets rapportserie 2:2011). Uppdraget genomfördes av Donald Broady, Mikael Börjesson, Tobias Dalberg, Josefine Krih och Ida Lidegran. Författarna påpekar själva att inventeringen inte är heltäckande men ändå ger en bild av vilka universitet och högskolor som har stora forskningsmiljöer och vilken inriktning dessa miljöer har. Inventeringen visar att forskningen bedrivs inom ett stort antal discipliner och på många lärosäten. De miljöer som får merparten av de externa forskningsanslagen är emellertid koncentrerade till landets största lärosäten.

Samma forskargrupp följde 2013 upp rapporten med en inventering av disciplinär tillhörighet för de huvudsökande och medsökande som fått sina projektansökningar beviljade av Vetenskapsrådet år 2005–2011 (Utbildningsvetenskapens förankring i discipliner, Vetenskapsrådet 2013). I inventeringen utgick de från SCB:s ämneskoder och konstaterade att det fanns en stark inriktning mot utbildningsspecifika ämnen. De mest vanliga var i fallande ordning, utbildningssociologi, övrig pedagogik, ämnesdidaktik: naturvetenskap/matematik, allmän didaktik, pedagogik och specialpedagogik. När de tittade på sökandes andra- och tredjehandsval av ämnen tillkom mer generella ämnen som till exempel historia och sociologi.

Förutom dessa utvärderingar och inventeringar har ett stort antal lärosäten gjort utvärderingar av egna forskningsmiljöer där utbildningsvetenskap har ingått. Några exempel är Uppsala universitet: Kvalitet och förnyelse, KoF 07, KoF 11 och KoF 17, Göteborgs universitet: Research Evaluation for Development of Research at the University of Gothenburg, Red 10 och Red 19, Örebro universitet: ÖRE2010 och ORU 2015. Lärosätena har också gjort specifika inventeringar eller utvärderingar av den utbildningsvetenskapliga forskning som sker på det enskilda lärosätet. Ett exempel på det är den inventering som gjordes på Uppsala universitet 2013 (Forskning och forskarutbildning av utbildningsvetenskaplig relevans vid Uppsala universitet. Uppsala universitet, 2013). Slutligen bör nämnas att Vetenskapsrådet under åren publicerat ett stort antal rapporter om publiceringar och bibliometri, statistik och analys. Dessa forskningsutvärderingar och översikter bidrar sammantaget till att definiera och tydliggöra vetenskapsområdet.

Finansieringslandskapet

Den enskilt största finansiären av utbildningsvetenskaplig forskning torde vara lärosätena själva och den andel av fasta forskningsresurser som tillfaller utbildningsvetenskap. Som framgår av denna rapport är Vetenskapsrådet den viktigaste externa finansiären. Vetenskapsrådet via utbildningsvetenskapliga kommittén (UVK) har också ett brett uppdrag att stödja forskning och utbildning på forskarnivå av högsta vetenskapliga kvalitet inom hela det utbildningsvetenskapliga området. I Vetenskapsrådets regleringsbrev anger regeringen en minsta summa som ska finansiera utbildningsvetenskaplig forskning. Styrelsen delegerar sedan medel till UVK.

Förutom Vetenskapsrådet finns ytterligare en aktör med ett deciderat uppdrag att stödja utbildningsvetenskaplig forskning – Skolforskningsinstitutet.

2015 inrättade regeringen Skolforskningsinstitutet som bland annat har i uppdrag att finansiera praktiktäna skolforskning. Det som specifikt ska karaktärisera den forskning som institutet finansierar är att forskningen ska utgå från de behov, utmaningar och frågeställningar som de verksamma möter i anslutning till undervisningen. Den praktiktäna skolforskningen kännetecknas av att den i första hand bidrar med kunskap om hur undervisningen kan utvecklas och förbättras, i syfte att främja barns och elevers utveckling och lärande.

Regeringen har också avsatt 125 000 000 kronor för en nationell försöksverksamhet för att utveckla och pröva hållbara samverkansmodeller mellan akademi och skola vad gäller forskning, skolverksamhet och lärarutbildning. Försöksverksamheten ULF (Utveckling, Lärande, Forskning) genomförs mellan 2017–2021. Fyra lärosäten har huvudansvaret för försöksverksamheten: Göteborgs universitet, Karlstads universitet, Umeå universitet och Uppsala universitet. Varje ansvarigt lärosäte leder arbetet i en nod med ytterligare medverkande lärosäten, sammanlagt deltar 25 lärosäten. ULF har i uppdrag att utpröva modeller för praktiktäna forskning. Det sker bland annat inom olika forskningsprojekt och genom att bygga upp gemensamma forskningsmiljöer kring frågor som behöver beforskas. I en del projekt deltar forskare som är anställda hos en skolhuvudman och har forskning i sin tjänst. Alla projekt och forskningsmiljöer medfinansieras av både lärosäten och huvudmän, ofta in-kind, alltså med egen arbetstid, vilket försvårar uppskattningen av totalsummorna för forskningen. ULF-verksamheten redovisas därför inte som extern forskningsfinansiering i avsnittet senare.

Övriga forskningsfinansiärer som redovisas i denna rapport har uppdrag som kan inkludera utbildningsvetenskap, men de har inte det specifika syftet att stödja just utbildningsvetenskaplig forskning.

Finansiering av utbildningsvetenskaplig forskning

I likhet med all annan forskning i Sverige finansieras utbildningsvetenskaplig forskning dels genom lärosätenas fasta forskningsanslag dels genom externa forskningsfinansiärer. Till den första delen av detta uppdrag, en genomlysning av finansiering av utbildningsvetenskap har en tidsmässig begränsning till åren 2017–2019. Detta för att undvika att enskildheter under ett år får ett alltför stort genomslag. Därefter har genomlysningen skett i tre delar.

1. En genomgång av utbildningsvetenskaplig forskning finansierad av Vetenskapsrådet. Denna kan i sin tur delas upp i två delar, dels den forskning som finansieras av UVK, dels den utbildningsvetenskapliga forskning som finansieras av andra ämnesråd och kommittéer.
2. En genomgång av utbildningsvetenskaplig forskning som finansieras av andra externa forskningsfinansiärer.
3. En genomgång av hur några lärosäten fördelar sina fasta forskningsresurser.

Finansiering från Vetenskapsrådet

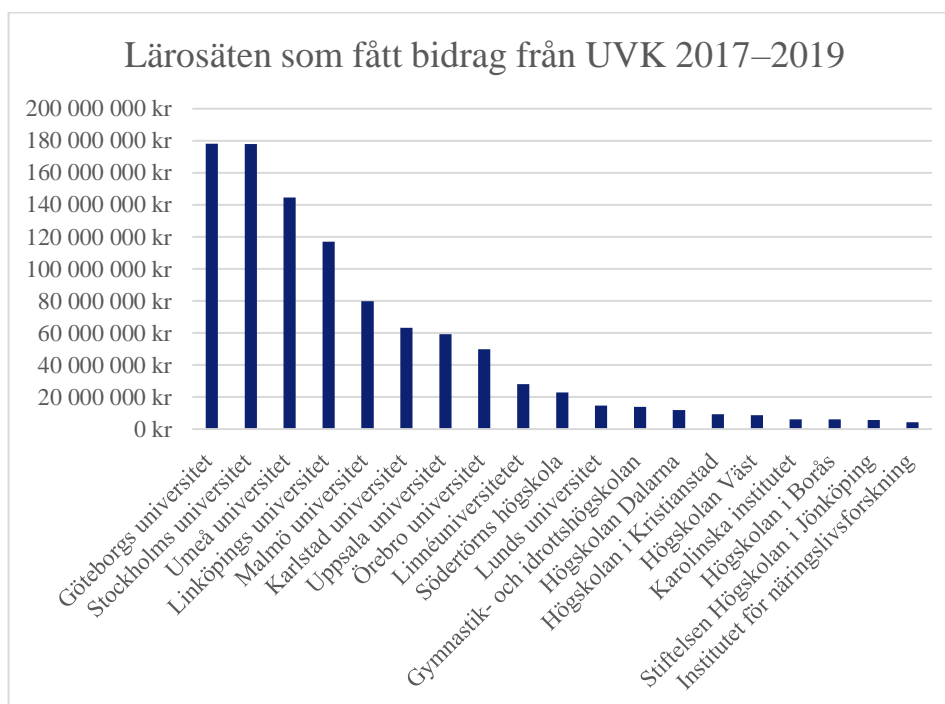
Bidrag från UVK

Vetenskapsrådets kommitté för utbildningsvetenskap har i uppdrag att stödja forskning och utbildning på forskarnivå av högsta vetenskapliga kvalitet inom det utbildningsvetenskapliga området. Under perioden 2017–2019 har UVK dels årligen beviljat projektbidrag och nätverksbidrag, dels beviljat bidrag för forskarskolor. Bidrag för forskarskolor, som är särskilda regeringsuppdrag, beviljades 2017 och 2019, vilket förklarar varför den beviljade summan är betydligt lägre 2018.

Bidrag från UVK 2017-2019

Bidragsår	Totalt	varav forskarskolor
2017	340 536 990 kr	157 087 648 kr
2018	197 185 825 kr	
2019	477 496 751 kr	317 372 902 kr
Totalt:	985 219 566 kr	474 460 550 kr

Under perioden 2017–2019 beviljades 19 lärosäten och ett institut bidrag från UVK. Mest pengar gick till Göteborgs universitet och Stockholms universitet, men notera att här redovisas huvudsökande lärosäte. I många fall, inte minst när det gäller forskarskolorna, kan ett stort antal andra lärosäten ingå i ansökan. Tabellen och grafen nedan visar hur medlen fördelar sig mellan lärosätena.

Lärosäten som fått bidrag från UVK 2017–2019

Göteborgs universitet	178 144 637 kr
Stockholms universitet	177 951 091 kr
Umeå universitet	144 677 077 kr
Linköpings universitet	117 009 954 kr
Malmö universitet	79 880 006 kr
Karlstad universitet	63 162 550 kr
Uppsala universitet	59 330 600 kr
Örebro universitet	49 862 403 kr
Linnéuniversitetet	28 061 379 kr
Södertörns högskola	22 841 299 kr
Lunds universitet	14 769 499 kr
Gymnastik- och idrottshögskolan	13 864 747 kr
Högskolan Dalarna	11 805 965 kr
Högskolan i Kristianstad	9 216 301 kr
Högskolan Väst	8 662 709 kr
Karolinska institutet	6 000 000 kr
Högskolan i Borås	5 999 790 kr
Stiftelsen Högskolan i Jönköping	5 762 948 kr
Institutet för näringslivsforskning	4 381 473 kr

Bidrag från andra ämnesråd och kommittéer på Vetenskapsrådet

För att få en överblick av hur mycket utbildningsvetenskaplig forskning som finansieras av Vetenskapsrådet från andra ämnesråd och kommittéer än UVK har vi sökt på ett antal nyckelord bland projekttitlar och abstracts i Vetenskapsrådets interna uppföljningsdatabas för 2017–2019. De nyckelord som använts är *pedagogik-, didaktik-, lärande, lärare, utbildning, skola, universitet*. Vi har endast sökt bland beviljade ansökningar. Ansökningar som trots att de innehåller nyckelorden uppenbarligen inte är utbildningsvetenskapliga har rensats bort. Ansökningar som innehåller fler än ett av nyckelorden förekommer bara en gång. Resultatet blir då följande:

Bidragsår	Beviljat	Ansökningar
2017	24 246 800 kr	10
2018	10 968 589 kr	5
2019	29 580 636 kr	7
Totalt	64 796 025 kr	22

Sammanlagt beviljades alltså 22 ansökningar. Av dessa var 15 projektstöd, 6 miljö- och samverksstöd och 1 karriärstöd. Ämnesrådet för humaniora och samhällsvetenskap beviljade 20 av ansökningarna, medan kommittén för konstnärlig forskning och kommittén för utvecklingsforskning beviljade 1 vardera. Bidragen fördelades på 10 lärosäten och 1 institut enligt följande:

Lärosäten som fått bidrag från andra ämnesråd och kommittéer

Uppsala universitet	15 675 681 kr
Stockholms universitet	11 368 229 kr
Umeå universitet	10 856 308 kr
Linköpings universitet	5 400 000 kr
Institutet för framtidsstudier	4 800 000 kr
Göteborgs universitet	4 569 126 kr
Chalmers tekniska högskola	4 452 000 kr
Malmö universitet	3 780 000 kr
Lunds universitet	3 696 381 kr
Stiftelsen Högskolan i Jönköping	156 000 kr
Karlstad universitet	42 300 kr

Andra forskningsfinansiärer

Utredningen har varit i kontakt med 16 forskningsfinansiärer och organisationer som ger bidrag till forskning (ULF har rapporterats tidigare under rubriken Finansieringslandskapet). Förfrågan har gällt om man beviljat finansiering till utbildningsvetenskap under perioden 2017–2019. Kartläggningen är inte

heltäckande, det förkommer andra finansiärer, främst privata, men de forskningsfinansiärer som här redovisas står för den absoluta lejonparten av extern finansiering till utbildningsvetenskaplig forskning.

I det (fåtal) fall där finansiären/organisationen frågat efter ytterligare precisering om hur sovringen ska ske har vi enats om att använda den kategorisering som görs i *Standard för svensk indelning av forskningsämnen*. Där finns utbildningsvetenskap som en av 42 forskningsämnesgrupper (3-siffernivå). Utbildningsvetenskap består i sin tur av fyra forskningsämnen (5-siffernivå): 50301 pedagogik (här ingår: special- och andra inriktningar av pedagogik), 50302 didaktik (här ingår allmän- och ämnesdidaktik), 50303 lärande och 50304 pedagogiskt arbete.

Här redovisas hur många projekt som beviljats (om några), de sammanlagda beviljade medlen samt vilka lärosäten som beviljats finansiering.

Skolforskningsinstitutet

Skolforskningsinstitutet fördelar medel till praktisknära forskning av högsta vetenskapliga kvalitet.

- Beviljat 23 bidrag.
- Sammanlagt 97 315 803 kronor.

Bidragen har gått till Göteborgs universitet (5 bidrag), Stockholms universitet (4 bidrag), Karlstads universitet (4 bidrag), Linköpings universitet (2 bidrag), Uppsala universitet (2 bidrag), Umeå universitet, Luleå tekniska universitet, Malmö universitet, Örebro universitet, Lunds universitet samt Högskolan Dalarna.

Wallenbergstiftelsen

Stiftelsen stödjer landsgagnelig, långsiktig, fri grundforskning.

- Beviljat 8 bidrag.
- Totalt 34 400 000 kronor.

Bidragen har gått till Linköpings universitet (2 bidrag), Uppsala universitet (2 bidrag), Lunds universitet, Uppsala universitet, KTH samt Karolinska institutet.

Formas

Formas finansierar forskning och innovation inom miljö, areella näringar och samhällsbyggande.

- Beviljat 9 bidrag.
- Sammanlagt 28 588 451 kronor.

Bidragen har gått till Uppsala universitet (2 projekt), Linköpings universitet, Stockholms universitet, Örebro universitet, Mälardalens högskola, Ratio, Eicorn AB samt Knivsta kommun.

Handelsbankens forskningsstiftelser

Stiftelserna har till ändamål att stödja samhällsvetenskaplig forskning inom främst företagsekonomi, nationalekonomi och ekonomisk historia.

- Beviljat 10 projekt.
- Sammanlagt 16 045 000 kronor.

Bidragen har gått till Uppsala universitet (5 projekt), Handelshögskolan i Stockholm (2 projekt), Lunds universitet, Linneuniversitet samt Institutet för Näringslivsforskning.

IFAU

Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) stödjer forskning om arbetsmarknadspolitiska verksamheter, utvärdering av effekterna inom utbildningsväsendet och utvärdering av socialförsäkringens effekter på arbetsmarknaden.

- Beviljat 12 bidrag.
- Sammanlagt 6 877 000 kronor.

Bidragen har gått till Stockholms universitet (6 projekt), Lunds universitet (3 projekt), Norges handelshögskola, Statens ekonomiska forskningscentral i Finland (i fallen med Norge och Finland har forskarna associationer med svenska lärosäten) samt Näringslivets forskningsinstitut.

Riksbankens jubileumsfond

Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond (RJ) har till ändamål att främja och understödja humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning.

- Beviljat 4 bidrag och 2 flexit (samverkan, nyttiggörande).
- Sammanlagt 19 006 000 kronor.

Bidragen har gått Göteborgs universitet (2 projekt), Umeå universitet samt Stockholm universitet. Båda flexit har gått till Luleå tekniska universitet.

Forte

Forte är ett statligt forskningsråd som finansierar vetenskaplig forskning för människors hälsa, arbetsliv och välfärd.

- Beviljat 9 bidrag.
- Sammanlagt 24 406 000 kronor.

Bidragen har gått till Göteborgs universitet (4 projekt), Stockholm universitet (2 projekt), Mälardalens högskola, Södertörns högskola samt Institutet för framtidsstudier.

KK-stiftelsen

KK-stiftelsen finansierar forskning och kompetensutveckling vid Sveriges högskolor och nya universitet, när det sker i samverkan med näringslivet.

- Beviljat 1 bidrag.
- Sammanlagt 2 551 601 kronor.

Bidraget har gått till Linnéuniversitetet.

Statens institutionsstyrelse (SiS)

Inga beviljade medel den aktuella perioden.

Wenner-Gren stiftelserna

Wenner-Gren Stiftelsernas stödjer i princip endast svenska forskare som reser utomlands för att forska, ingen forskning mot utbildningsvetenskap.

Allmänna arvsfonden

Arvsfonden ger inte pengar till forskning. De anlitar däremot ibland forskare för att följa upp och utvärdera projekt som beviljats medel ur fonden.

SIDA

Sida stödjer inte utbildningsvetenskaplig forskning. Inom forskningsanslaget finns emellertid stöd till uppbyggnad av forskningskapacitet vid universitet i samarbetsländer.

Utbildningsvetenskap finns representerat i två doktorandprojekt, Addis Abeba-universitetet i Etiopien och Universidad Edoardo Mondlane i Mocambique. SIDA bidrar med medel för vistelser i Sverige, eventuella fältstudier och övriga kostnader. I båda fallen sker detta i samverkan med Utbildningsvetenskapliga fakulteten vid Göteborgs universitet.

Vinnova

Vinnovas uppdrag är att stärka Sveriges innovationsförmåga och bidra till hållbar tillväxt.

Vinnova redovisar 68 projektbidrag som de sökande själva klassat som forskningsområde utbildningsvetenskap. Det är emellertid inte möjligt att utifrån den sammanställning som Vinnova gett avgöra vilka av dessa projekt, om några, som finansierar forskning. Kontakter med Vinnova har inte heller bringat klarhet i frågan.

Kommuner och regioner, SKR

Dessa uppgifter kommer från SKR, Sveriges kommuner och regioner. Kommuner och regioner finansierar i viss mån utbildningsvetenskaplig forskning. För att få en uppfattning om omfattningen användes SCB:s statistik. Den har emellertid några begränsningar. Dels samlas statistik bara in vartannat år, till exempel 2017 och 2019, dels innehåller statistiken inte uppgifter om FoU-utgifter inom utbildningsvetenskap vid regioner och kommuner. Däremot finns 2017 variabeln ”syfte/ändamål: förbättring av undervisning”. 2019 heter variabeln ”utbildning”, men enligt uppgift från SKR är det emellertid samma variabel och namnbytet har skett för att synka med redovisningskrav från EU. Det finns även uppgifter om finansieringskälla vid universitet och högskolor.

FoU-utgifter för förbättring av undervisning/utbildning delas in i egen FoU (det vill säga den som SKR utför in-house) och utlagd FoU. För 2017 uppgick egen FoU till 86 miljoner kronor (1,9 procent av regioners och kommuners totala FoU-utgifter för egen FoU). För 2019 var motsvarande siffra 69 miljoner kronor (1,5 procent av totala utgifter). Utlagd FoU uppgick 2017 till 31 miljoner kronor och 2019 till 33 miljoner kronor.

För högskolesektorn finns statistik över driftskostnader för FoU inom utbildningsvetenskap, vars finansieringskälla är kommuner och landsting. Den uppgick till 27 miljoner kronor 2017 och till 24 miljoner kronor 2019.

Myndigheter med främjandeuppdrag

Fyra statliga myndigheter har främjandeuppdrag som rör verksamheter kring utbildning och undervisning: Skolverket, Specialpedagogiska skolmyndigheten, UHR och UKÄ. Vid förfrågan om bidrag till forskning ger de i princip samma svar: Myndigheterna ger inga pengar till forskning, men använder forskare för att ta fram till exempel utvärderingar. Resultaten av utvärderingarna kan ibland användas i forskning, alltså ett slags indirekt finansiering.

Summering och slutsatser

För utbildningsvetenskaplig forskning är Vetenskapsrådet den utan konkurrens största och viktigaste externa finansiären. Under åren 2017–2019 beviljade UVK forskningsbidrag till utbildningsvetenskap för strax under 1 miljard kronor. Under samma period beviljade andra ämnesråd och kommittéer vid Vetenskapsrådet ansökningar inom utbildningsvetenskap för ungefär 65 miljoner kronor. En intressant iakttagelse i sammanhanget är att ämnesrådet för humaniora och samhällsvetenskap ensamt finansierar mer utbildningsvetenskaplig forskning än alla övriga forskningsfinansiärer med undantag av Skolforskningsinstitutet.

Under samma period beviljade följande forskningsfinansiärer bidrag till utbildningsvetenskaplig forskning: Skolforskningsinstitutet, Wallenbergstiftelsen, Formas, Handelsbanksfonderna, IFAU, Riksbankens jubileumsfond, Forte, KK-stiftelsen samt förmodligen också Vinnova. Sammanlagt beviljade de forskningsbidrag för knappt 230 miljoner kronor. Observera dock att i denna summa ingår inte bidrag från Sveriges kommuner och regioner eftersom de inte har uppgifter för 2018.

Nästan all extern finansiering går till de stora universiteten. De mindre lärosäten har mycket svårt att hävda sig i konkurrensen. Detta gäller bidrag från samtliga forskningsfinansiärer. Några finansiärer har uppdrag med tydligare koppling till mindre lärosäten, främst KK-stiftelsen vars uppdrag är att stötta forskning och utbildning vid landets högskolor och nya universitet inom alla vetenskapliga och konstnärliga ämnesområden. Men som sammanställningen visar beviljade KK-stiftelsen bara ett projekt inom utbildningsvetenskap under den undersökta perioden. Det är uppenbarligen mycket svårt för mindre lärosäten att själva bygga upp så pass starka forskningsmiljöer att de klarar sig i konkurrensen om externa medel. Detta borde möjligen leda till samverkan och allianser mellan lärosäten, för att på så sätt skapa fler nationellt och internationellt starka miljöer inom utbildningsvetenskap.

I denna utredning har det inte funnits möjlighet att undersöka orsaker till att andra forskningsfinansiärer i så liten utsträckning stödjer utbildningsvetenskaplig forskning – om det handlar om att de ansökningar som kommer in inte håller tillräcklig hög kvalitet eller om utbildningsvetenskapliga forskare inte söker bidrag hos andra finansiärer.

Vetenskapsrådet är den helt dominerade externa finansiären av utbildningsvetenskaplig forskning och med tanke på områdets storlek är möjligheterna till extern finansiering måttliga. En slutsats av genomlysningen blir därför att utbildningsvetenskaplig forskning i hög grad är beroende av finansiering från lärosätenas fasta forskningsanslag.

Lärosätens fasta forskningsanslag

En stor del av den utbildningsvetenskapliga forskningen i Sverige finansieras genom lärosätens fasta forskningsanslag. Det är svårt att få en heltäckande bild av hur mycket pengar det handlar om eftersom lärosätena sällan gör den typen av uppföljningar. En särskild svårighet är att utbildningsvetenskap inte är ett tydligt definierat begrepp utan olika lärosäten kan göra olika tolkningar av vad som räknas till utbildningsvetenskaplig forskning.

Ett sätt att närma sig frågan är att i stället titta på hur fördelningen av de fasta forskningsmedlen sker på lärosätets nivå. Vi har här valt att titta på fem lärosäten med olika storlek och olika förutsättningar.

Först två stora universitet, Stockholms universitet och Göteborgs universitet. Båda har mycket stora lärarutbildningar men de är organisatoriskt olika. Göteborgs universitet har en utbildningsvetenskaplig fakultet, vilket Stockholms universitet inte har. Båda dessa lärosäten tillhör de allra största bidragstagarna från UVK. Båda har också en omfattande forskning och forskarutbildning inom utbildningsvetenskap.

Mittuniversitet är ett mindre och yngre universitet men med en relativt omfattande lärarutbildning.

Högskolan Kristianstad, som är en mellanstor högskola, är en av två högskolor (den andra är Högskolan Dalarna) som erhållit forskarutbildningsrättigheter i pedagogiskt arbete.¹

Stockholm konstnärliga högskola är en konstnärlig högskola med en mycket liten lärarutbildning (ämneslärarprogrammet i dans) i ett ämne som finns som valfritt ämne i gymnasieskolan.

Uppgifterna i detta avsnitt kommer från intervjuer med Clas Hättestrand, prorektor vid Stockholms universitet, Sigridur Beck, enhetschef vid Göteborgs universitet, Anna Olofsson dekanus, Fakulteten för humanvetenskap vid Mittuniversitet, Anna-Karin Edberg, vicerektor för forskning vid Högskolan Kristianstad och Cecilia Roos, vicerektor för forskning vid Stockholms konstnärliga högskola.

Stockholms universitet

Regeringens anslag 2019 till forskning och forskarutbildning till Stockholms universitet var 1 650 888 000 kronor.

Stockholm universitet består av fyra fakulteter och ca 50 institutioner. På 6 av dessa institutioner bedrivs i princip all utbildningsvetenskaplig forskning på universitet (medan drygt 30 institutioner är involverade i lärarutbildningen). De sex institutioner som bedriver utbildningsvetenskaplig forskning finns på tre av fakulteterna. På Humanistiska fakulteten finns institutionen för de humanistiska och samhällsvetenskapliga ämnenas didaktik och institutionen för språkdidaktik. På Samhällsvetenskapliga fakulteten finns Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen, institutionen för pedagogik och didaktik samt Specialpedagogiska

¹ Mälardalens högskola har forskarutbildningsrättigheter i området didaktik och Stiftelsen Högskolan i Jönköping inom humanistiskt- samhällsvetenskapligt vetenskapsområde.

institutionen och på Naturvetenskapliga fakulteten finns institutionen för matematikämnet och naturvetenskapsämnenas didaktik.

Universitetsstyrelsen fördelar forskningsmedel på fakulteterna, och fakulteterna fördelar sedan en del av medlen utifrån en fast tilldelning till intuitionerna som bygger på historiska faktorer. Denna del skiftar mellan 50 och 95 procent av anslaget på olika fakulteter. Övriga delar är prestationsrelaterade och baserade på till exempel antal doktorander, grundutbildning, publikationer och externa bidrag.

Så fungerar det årliga arbetet, men fakulteterna gör också strategiska satsningar. Till exempel gjorde Naturvetenskapliga fakulteten 2020 en satsning på institutionen för matematikämnet och naturvetenskapsämnenas didaktik som fick en 20 procentig ökning, föranlett av lärarutbildningens utbyggnad. Fakulteten bedömde det som nödvändigt för att upprätthålla kvaliteten.

Göteborgs universitet

Regeringens anslag 2019 till forskning och forskarutbildning till Göteborgs universitet var 1 578 532 000 kronor.

Göteborgs universitet består av 8 fakulteter och ca 40 institutioner. En av fakulteterna är Utbildningsvetenskapliga fakulteten som i sin tur består av fyra institutioner.

När universitetets styrelse fördelar fakultetsanslaget bygger en stor del av det på historiska faktorer (varav vissa betingelser inte längre existerar, till exempel antalet stolsprofessorer). Därutöver finns en prestationsdel som är på 20 procent. Hälften av denna beräknas på externa anslag och hälften på publikationer. Fakulteterna bestämmer själva vilken bibliometrisk modell som de vill välja för att beräkna publikationer. Det finns också centrala strategiska medel som används till exempel för motfinansiering, en stor del av dessa går till Naturvetenskapliga fakulteten och Sahlgrenska Akademin.

2019 gav regeringen lärosätena ytterligare forskningsmedel. Göteborgs universitet tilldelades 25,5 miljoner i extra anslag för ”bättre förutsättningar för kvalitetsförbättrande åtgärder”. Universitetet valde då att fördela utifrån principer om bättre kompletta akademiska miljöer. Det innebar i praktiken att utjämna skillnader i relationen mellan utbildningsuppdrag och forskningsanslag. Steg ett var att ge två fakulteter extra anslag, 6 miljoner kronor till utbildningsvetenskap och 4 miljoner kronor till Konstnärlig fakultet. Därefter fördelades 8 miljoner kronor till samtliga fakulteter utifrån ett antal nyckeltal. 2020 valde man att titta på fler faktorer. Utifrån dessa bestämdes att fördela 50 procent till Utbildningsvetenskapliga fakulteten, 20 procent till Samhällsvetenskapliga fakulteten, 20 procent till Handelshögskolan, 5 procent till IT-fakulteten och 5 procent till strategiska medel.

Mittuniversitet

Regeringens anslag 2019 till forskning och forskarutbildning till Mittuniversitetet var 247 142 000 kronor.

Mittuniversitetet består av två fakulteter, Humanvetenskap samt Naturvetenskap, teknik och medier. Styrelsen fördelar en mindre del av forskningsanslaget centralt för strategiska satsningar såsom en rektorsresurs. Resten fördelas i princip fifty-fifty

mellan de två fakulteterna. Fakultetsnämnden beslutar om fördelningen internt. Humanvetenskap använder en modell bestående av fem olika delar.

1. Kostnader för professorer. Rekryterade professorer får 40 procent forskning, befordrade professorer får 20 procent forskning.
2. Forskarutbildning. Varje forskarutbildningsämne (det finns elva ämnen, varav pedagogik är ett) får anslag för två doktorander och två doktorandkurser per år.
3. Fakultetsnämnden åtagande. Här finns pengar till lite längre åtaganden, till exempel forskningscentrum och forum, liksom motfinansiering av externa projektpengar. Här finns också en särskild satsning på lärarutbildningen för att stärka kompetensen.
4. Strategiska satsningar. Mycket av denna satsning går till professionsutbildningarna.
5. Fri del. De pengar som blir kvar delas ut till ämnena utifrån fyra variabler: utbildningsvolym 15 procent, fast anställda lektorer 15 procent, publiceringar 35 procent (norska listan), externa medel 35 procent.

Mittuniversitetet använder en utpräglat kollegial modell: nämnden fördelar medel till ämnena som sedan bestämmer hur de ska använda medlen. Alla ämnen avsätter forskningsmedel för lektorer.

Högskolan Kristianstad

Regeringens anslag 2019 till forskning och forskarutbildning till Högskolan Kristianstad var 63 851 000 kronor.

Högskolan är organiserad i fyra fakulteter (men inga institutioner); Fakulteten för ekonomi, Fakulteten för hälsovetenskap, Fakulteten för lärarutbildning samt Fakulteten för naturvetenskap. Högskolan har forskarutbildningsrättigheter inom två områden: pedagogiskt arbete och vårdvetenskap inom området personcentrerad för hälsa och välbefinnande. Vid uppstarten av forskarutbildningen avsattes forskningsmedel till att bygga upp utbildningen.

De fasta forskningsmedlen fördelas utifrån följande delar:

1. Forskningstid enligt schablon till alla disputerade lärare. Öronmärkta medel till enskilda forskare.
2. Prestation. Pengar till enskilda forskare som söker utifrån prestation de senaste tre åren.
3. Löpande ansökningar. Medel till fakulteten som fördelar efter ansökningar, till konferenser med mera till enskilda forskare
4. Forskningsmiljöer. Medel till fakulteter, pengar till gästföreläsare och seminarieverksamhet. Medlen går till miljöer, ej till enskilda forskare.
5. Riktade strategiska satsningar. Rektor beslutar om vilka områden efter förslag från dekan.
6. Akademisk meritering. Strategiska medel främst till ett akademiskt meriteringsprogram från lektor till docent, men kan också gälla från adjunkt till lektor.
7. Medfinansier, till exempel labb, forskningsansökningar och överskjutande medel för overhead.

Styrelsen beslutar om den övergripande budgeten för forskning medan rektor fattar beslut om hur mycket pengar som går till var och en av de sju delarna.

Läro- och lärutbildningen omfattar ungefär en tredjedel av högskolans verksamhet, och utbildningsvetenskap får ungefär en tredjedel av anslagen med undantag för den del som gäller prestationer i konkurrens, där utbildningsvetenskap får ca 25 procent, och akademisk meritering, där utbildningsvetenskap får ca 45 procent.

Stockholms konstnärliga högskola

Regeringens anslag 2019 till forskning och forskarutbildning till Stockholms konstnärliga högskola var 51 040 000 kronor.

Stockholms konstnärliga högskola består av sex institutioner för cirkus, dans, danspedagogik, film och media, scenkonst, skådespeleri. Högskolan har en ämnesläro- och lärutbildning i dans som ligger under intuitionen för danspedagogik. Högskolan har forskningsutbildningsrättigheter i performativa och mediala praktiker.

Forskningsresurserna fördelas till tid för forskning enligt schablon till alla disputerade lärare, liksom till lektorer och professorer på vetenskaplig grund. Vidare avsätts pengar för rese- och konferensbidrag och för en publikationsserie kring vetenskaplig forskning. En stor del av forskningsanslaget går till att bygga upp forskarutbildningen.

Styrelsen fattar beslut och pengarna går till vicerektor, som i sin tur fattar vidare beslut på delegation av rektor.

Proportionerna interna – externa anslag

En intressant fråga är naturligtvis hur proportionerna mellan interna och externa anslag ser ut för utbildningsvetenskap på lärosätena. Att svara exakt på den frågan skulle emellertid kräva en mycket omfattande undersökning. Lärosäten anger sina ekonomiska redovisningar i organisatoriska enheter, till exempel fakulteter, akademier, institutioner. Dessa innehåller i större eller mindre grad utbildningsvetenskap. Det innebär att det finns forskning i den organisatoriska enheten som inte är utbildningsvetenskap och/eller att all utbildningsvetenskaplig forskning inte bedrivs på dessa organisatoriska enheter.

Tillsammans med fyra av de lärosäten som redovisats tidigare har vi försökt göra en grov uppskattning av fördelningen interna och externa bidrag hos de organisatoriska enheter som har en stor del utbildningsvetenskaplig forskning. I externa anslag ingår både bidrag till forskning och uppdragsforskning. Eftersom Stockholms konstnärliga högskola har en så liten del utbildningsvetenskap redovisas de inte i detta avsnitt.

På Stockholms universitet bedrivs nästan all utbildningsvetenskaplig forskning på sex institutioner, men dessa institutioner bedriver också annan forskning. Stockholms universitet redovisar att dessa sex institutioner under åren 2018–2019 (observera endast två år) har interna forskningsanslag på 215 496 000 kronor och externa bidrag och uppdrag på 179 869 000 kronor. Inte fullt hälften av forskningsanslaget kommer alltså från externa bidrag och anslag.

Vid Göteborgs universitet bedrivs inte all utbildningsvetenskaplig forskning på utbildningsvetenskapliga fakulteten, men en stor del. Under åren 2017–2019 fick

fakulteten interna anslag på 183 279 000 kronor och externa bidrag och uppdrag för 220 000 000 kronor. Det innebär att mer än hälften av forskningspengarna är externa.

Vid Mittuniversitetet ligger huvuddelen av utbildningsvetenskaplig forskning på institutionen för utbildningsvetenskap, men institutionen innehåller också delar som inte går att hänföra till utbildningsvetenskap. Under åren 2017–2019 fick institutionen interna anslag på 42 041 000 kronor och externa bidrag och uppdrag på 6 826 000 kronor. Det innebär att ungefär en sjundedel av forskningsanslaget är externa medel.

På Högskolan Kristianstad bedrivs utbildningsvetenskaplig forskning på Fakulteten för lärarutbildningen, som också bedriver annan forskning. Högskolan redovisar för 2017–2019 dels hur mycket interna anslag som fakulteten tilldelats, dels hur mycket externa anslag som förbrukats. Under åren 2017–2019 tilldelades fakulteten totalt 33 5378 000 kronor i interna anslag och förbrukade totalt externa medel för 14 195 000 kronor. Det innebär att ungefär en fjärdedel av Högskolan Kristianstads forskningsanslag för utbildningsvetenskaplig forskning tycks vara externa bidrag (men observera alltså att högskolan redovisar förbrukande, inte erhållna, medel). Den relativt stora skillnaden i externa bidrag mellan Mittuniversitetet och Högskolan Kristianstad kan till stor del förklaras med att Högskolan Kristianstad deltar i en forskarskola som Vetenskapsrådet finansierar.

Summering och slutsatser

Det är svårt att dra några övergripande slutsatser efter att ha tittat på fem lärosäten, men det skulle vara värdefullt att undersöka om den bild som framträder gäller också nationellt. De två stora universiteten fördelar en betydande del av forskningsanslaget efter historiska faktorer, medan de tre yngre fördelar mer enligt schabloner, till exempel till professorer respektive lektorer. Kostnader för att bygga upp forskarutbildningar verkar också ta en stor del av forskningsresurserna på de yngre lärosätena. Grundutbildningens storlek tycks inte vara en väsentlig faktor på något lärosäte, ett faktum som med all sannolikhet missgynnar utbildningsvetenskap. Högskolor och yngre universitet får en betydligt lägre andel forskningsmedel. UKÄ visade i en rapport 2019 (Finansieringen av svenska universitet och högskolor UKÄ Rapport 2019:2) att de stora breda universiteten och de fackinriktade universiteten har den högsta forskningsandelen i sin verksamhet – i genomsnitt 64 procent respektive 74 procent, medan forskningsandelen för yngre universitet var 32 procent och vid högskolorna 24 procent av intäkterna. En intressant fråga att undersöka vidare är vilka effekter detta får för utbildningsvetenskap som finns på i princip alla lärosäten.

Vetenskapsrådets roll

I utredningsuppdraget ingår att ge förslag för den interna organisationen på myndigheten, framförallt gäller detta utformningen av huvudsekreteraruppdraget. Det finns alltså inget direkt uppdrag att se över den övergripande organisationen kring utbildningsvetenskap och UVK, men för att rama in frågan om rollen som huvudsekreterare i utbildningsvetenskap ges här först en bild av Vetenskapsrådets roll för utbildningsvetenskaplig forskning och därefter en bild av Vetenskapsrådets interna organisation.

Lars Haikola pekar i sin utredning från 2005 på att utbildningsvetenskap är ett ungt område och att det behövs tid för området att utvecklas och mogna. Att göra utbildningsvetenskap till ett eget område på Vetenskapsrådet med samma organisatoriska villkor som övriga vetenskapsområden var ett steg i detta arbete.

I ett perspektiv på tolv år går det att säga att detta har varit en lyckosam strategi. Vetenskapsrådet och UVK spelar idag en mycket viktig roll för att finansiera forskning, men UVK har också genom områdesbeskrivningar, forskningsöversikter samt strategiska planer med finansieringsstrategier kunnat peka på delar inom utbildningsvetenskapen som behöver stärkas och till exempel inrättat forskarskolor för att åtgärda brister. Med hjälp av exploratory workshops och nätverksbidrag har kommittén också kunnat stötta forskningsmiljöer. Dessutom har kommittén beslutat att tydligare skapa karriärvägar för enskilda forskare. Där är bidragsformer som internationell postdok, etableringsbidrag och konsolideringsbidrag viktiga delar. UVK:s uppdrag är brett och kommittén har i sitt arbete genom åren visat att man vill värna bredden i det utbildningsvetenskapliga forskningsfältet.

Som framgått av sammanställningarna i denna rapport är Vetenskapsrådets finansiering mycket viktigt för utbildningsvetenskapliga forskare. Förmodligen till och med viktigare än för forskare från de flesta andra vetenskapsområden eftersom Vetenskapsrådet inom utbildningsvetenskap är så mycket större än alla andra externa finansierare tillsammans.

Att Vetenskapsrådet är viktigt för forskarna kan möjligen betraktas som ett något inåtvänt argument. Därför att det viktigt att påminna om att utbildningsvetenskaplig forskning svarar på relevanta frågor som berör en av de allra största samhällssektorerna, både sett till hur många personer – främst elever och lärare – som är verksamma i den och till hur mycket pengar den kostar. Den forskning som finansieras av UVK har relevans för praktiken, i första hand för barn, elever och lärare, men också i utökad betydelse för den praktik som består av stödpersoner, administratörer, beslutsfattare med flera.

Utbildningsvetenskap utgör också en mycket viktig del av forskningsförankringen i lärarutbildningen som enligt UKÄ (<https://www.uka.se/fakta-om-hogskolan/om-lararutbildning.html>) är den största yrkesutbildningen på svenska lärosäten. Lärosätenas utbildningsuppdrag för lärarutbildningen har i flera omgångar utökats utan att det tillskjutits motsvarande forskningsmedel, vilket UVK tidigare påpekat (Vetenskapsrådet. Forskningsöversikt 2019, utbildningsvetenskap). Det innebär att lärosätenas forskningsmedel har "spridits ut" över en allt större grundutbildning.

Vetenskapsrådets möjlighet att finansiera forskning av högsta vetenskapliga kvalitet blir i det ljuset viktigare än någonsin.

UVK:s uppdrag är emellertid bredare än så. Kommittén följer upp, utvärderar och tar fram strategier för forskningsområdet, till exempel genom forskningsöversikter. I det arbetet tar kommittén hjälp av både nationella och internationella experter. Kommittén arbetar också för ökad internationalisering av forskningsområdet och bidrar bland annat till finansieringen av nordiska samverkansprogram inom ramen för NordForsk.

Varje år arrangerar kommittén konferensen Resultatdialog som ger forskare möjlighet att presentera och diskutera forskningsresultat inom det utbildningsvetenskapliga området.

Vid sidan av UVK finns Skolforskningsinstitutet som har följande uppdrag:

- validera forskningsresultat inom området med avseende på kvalitet och relevans
- göra systematiska översikter och andra forskningssammanställningar med god vetenskaplig kvalitet och presentera resultaten på ett sätt som är användbart för de verksamma inom skolväsendet
- sprida forskningsresultaten och göra dem tillgängliga för de verksamma inom skolväsendet
- identifiera områden inom skolväsendet där relevant praktisk forskning saknas
- utlysa medel för praktisk forskning av högsta vetenskapliga kvalitet inom de områden där relevant sådan forskning saknas
- fördela medel till praktisk forskning av högsta vetenskapliga kvalitet

De tre första punkterna ligger relativt nära uppdrag som också Vetenskapsrådet har, även om Skolforskningsinstitutets uppdrag kring forskningssammanställningar och kommunikationsinsatser har en uttalad målgrupp: yrkesverksamma inom skolväsendet. I de tre sista punkterna har Skolforskningsinstitutet ett mer nischat uppdrag med koppling till praktisk forskning. Institutet har under hösten 2020 gjort en uppföljning av dess utlysningar 2016–2020 med avseende på forskningsprofil och inriktning. I resultatet, som finns presenterat i en intern PM, görs också en jämförelse mellan Skolforskningsinstitutet och UVK. Man pekar bland annat på att Skolforskningsinstitutet profilerar till praktisk forskning i praktiken betyder att ansökningarna tydligt måste ha lärarpåverkan, det vill säga att läraren eller förskolläraren ska ha ett betydande inflytande över forskningsprojektets utformning och/eller genomförande.

Summering och slutsatser

En slutsats av denna genomgång är att Vetenskapsrådet, genom UVK, spelar en avgörande roll för finansiering av svensk utbildningsvetenskaplig forskning. Skolforskningsinstitutet bidrar också med resurser, men dessa har delvis en annan inriktning.

Vetenskapsrådet/UVK och Skolforskningsinstitutet är de enda finansörer som med någon rejäl substans bidrar till extern finansiering. Det innebär att frågan om

det finns ett behov av att förtydliga rollerna för finansierarna av svensk utbildningsvetenskaplig forskning i princip handlar om rollfördelningen mellan dessa två.

Vetenskapsrådet har i uppdrag att stödja forskning av högsta vetenskapliga kvalitet, Skolforskningsinstitutet fördelar forskningspengar till praktisknära forskning med lärarpåverkan utifrån sitt uppdrag. I dessa fall verkar rollfördelning redan relativt klar. Det finns ansökningar som beviljas medel från båda finansierarna, men också en utarbetad rutin för hur myndigheterna agerar när detta händer. I några fall har Vetenskapsrådet och Skolforskningsinstitutet närliggande områden. Det gäller till exempel uppdragen att kommunicera forskning och forskningsresultat samt att göra översikter och andra forskningssammanställningar. De forskningsöversikter som Skolforskningsinstitutet genomför har dock en delvis annan målgrupp än UVK:s.

Hittills har dessa uppdrag inte krockat så att det orsakat dubbelarbete. Det finns emellertid anledning att se över möjligheten till ett tätare informationsutbyte och samarbete kring denna typ av frågor. Tidigare har uppdraget att fördela pengar till forskarskolor för lärare och förskollärare legat på UVK. Just nu finns inget uppdrag från regeringen att utlysa sådana bidrag men om bidragsformen återkommer finns anledning att undersöka om den passar Skolforskningsinstitutet, med sin profilering mot praktisknära forskning, bättre.

Utnyttjas de resurser som finns avsatta för svensk utbildningsvetenskaplig forskning effektivt? Det går naturligtvis alltid att hävda att något skulle kunna göras än mer effektivt, men på ett övergripande plan är det rimligt att svara ja på frågan. Vetenskapsrådet, via UVK, har i uppdrag att stödja forskning av högsta vetenskapliga kvalitet, vilket också sker. UVK har också identifierat bristområden inom utbildningsvetenskap och i flera fall startat forskarskolor inom dessa för att stärka kompetensen. Skolforskningsinstitutet ska stödja praktisknära forskning av högsta vetenskapliga kvalitet inom de områden där relevant sådan forskning saknas. Också detta sker, i båda fallen utifrån de ekonomiska ramar som ges.

Om UVK och Skolforskningsinstitutet ger bidrag till spets så verkar lärosätens fasta forskningsresurser i hög grad användas till bas – framförallt handlar det om att se till att det finns forskning som gör att grundutbildningen får en tillräcklig forskningsanknytning. Som nämnts tidigare har emellertid utbildningsuppdraget under en rad år utökats utan att det tillskjutits motsvarande forskningsmedel. Utifrån ett sådant perspektiv kan det finnas anledning att undersöka vilka möjligheter som finns att med god kvalitet forskningsanknyta all grundutbildning, inte minst på mindre lärosäten med små möjligheter att få extern finansiering.

Sammanfattningsvis skulle man kunna säga att forskningspengarna verkar användas effektivt men att anslagen är mycket begränsade, inte minst i relation till andra vetenskapsområden. Den mest prioriterade frågan bör alltså vara att få mer pengar till utbildningsvetenskaplig forskning.

Vetenskapsrådets interna organisation

Som framgår av den första delen i denna utredning är Vetenskapsrådet en extremt viktig och stor finansiär av utbildningsvetenskaplig forskning i Sverige. Däremot är denna forskning en relativt liten del av Vetenskapsrådets totala verksamhet. Under 2017–2019 fick Vetenskapsrådet in nästan 17 000 ansökningar om bidrag varav 837 till utbildningsvetenskap.

Antal ansökningar som ämnesråd och kommittéer behandlat 2017–2019

Antal ansökningar per ÄRK	2017	2018	2019
HS	1302	1393	1280
KBF	94	96	112
KF	57	63	75
MH	1415	1516	1309
NT	2013	1976	2068
UF	307	332	281
UV	296	264	277
VR	114	243	41
Totalsumma	5598	5883	5443

Så fördelades Vetenskapsrådets medel 2017–2019 till olika typer av stöd

PROJEKTSTÖD	2017	2018	2019
Humaniora och samhällsvetenskap	250 013	300 698	312 964
Medicin och hälsa	785 628	762 892	728 289
Naturvetenskap och teknikvetenskap	972 449	934 693	908 402
Utbildningsvetenskap	151 329	142 594	147 980
Konstnärlig forskning	25 285	25 209	26 009
Styrelsens fördelning	419 158	491 027	530 103
Klinisk behandlingsforskning	0	0	7 076
Utvecklingsforskning	130 062	141 883	143 565
Psykatri	2 000	1 000	–
Civila samhället	13 787	11 844	11 844
Farmaci	4 000	4 000	4 000
Europeiska forsknings- och innovationssamarbetet*	–	–	21 500

Externa medel	42 020	61 474	51 739
Summa	2 795 730	2 877 314	2 893 472
KARRIÄRSTÖD			
Humaniora och samhällsvetenskap	1 954	1 983	1 910
Medicin och hälsa	71 478	126 100	173 650
Naturvetenskap och teknikvetenskap	67 757	123 990	189 866
Styrelsens fördelning	468 722	466 766	400 469
Utvecklingsforskning	0	0	0
Psykiatri	5 400	4 550	–
Externa medel	21 172	17 197	0
Summa	636 482	740 586	765 895
MILJÖ- OCH SAMVERKANSSTÖD			
Humaniora och samhällsvetenskap	5 888	11 318	22 794
Medicin och hälsa	10 000	10 000	10 000
Naturvetenskap och teknikvetenskap	11 803	10 042	11 997
Utbildningsvetenskap	0	10 882	12 049
Konstnärlig forskning	0	0	0
Styrelsens fördelning	684 969	730 154	618 771
Klinisk behandlingsforskning	97 415	102 000	100 179
Utvecklingsforskning	30 802	24 986	24 500
Externa medel	105 646	119 934	91 265
Summa	946 523	1 019 317	891 555

Beredningsorganisationen för olika ämnesråd, råd och kommittéer skiljer sig också storleksmässigt åt:

- Naturvetenskap och teknikvetenskap har minst 19 beredningsgrupper + en för internationell postdok.
- Medicin hälsa har minst 19 beredningsgrupper + en för internationell postdok.
- Humaniora och Samhällsvetenskap har minst 10 beredningsgrupper + en för internationell postdok.
- Utbildningsvetenskap har minst 5 beredningsgrupper.

Huvudsekreterarrollen

Rollen som huvudsekreterare innehåller flera olika delar. Arbetet med beredningsorganisation, som presenterats ovan, är en del. En annan del är det arbete som genereras av ämnesråd, råd och kommittéer, i utbildningsvetenskaps fall UVK. En tredje del handlar om forskningspolitiska frågor, till exempel om att vara talesperson för området och att initiera och genomföra arbetet med forskningsöversikter eller utvärderingar. En fjärde uppgift handlar om kommunikationsinsatser, till exempel för att synliggöra den forskning som

finansernas av Vetenskapsrådet. I en diskussion om huvudsekreterarrollen är det viktigt att minnas att bara en av de fyra delarna, beredningsarbetet, är delvis beroende av hur stort området är på Vetenskapsrådet. För att till exempel genomföra seminarier eller att förbereda kommunikationsinsatser är tidsåtgången oberoende av områdets storlek.

Idag har alla huvudsekreterare lika stora tjänster: 75 procent av tjänsten är dedikerad till uppdraget som huvudsekreterare. Därutöver får alla huvudsekreterare ett bidrag av Vetenskapsrådet för att fortsatt kunna bedriva sin forskning. Att det ska finnas fem huvudsekreterarna (förutom de som är knutna till vetenskapsområden finns en huvudsekreterare för forskningens infrastruktur) och att deras mandatperiod är tre plus tre år, finns reglerat i regeringens instruktion till Vetenskapsrådet. Om det ska göras förändringar i detta krävs beslut av departementet. Däremot är inte tiden för uppdraget reglerat utan det beslutar Vetenskapsrådet själv om. Det finns en generell princip om att uppdraget inte ska vara på 100 procent för att det ska finnas utrymme för egen forskning i tjänsten. Inom ramen för sin tjänst förväntas samtliga huvudsekreterare också ha uppdrag som inte omedelbart kan sorteras in under någon specifik huvudsekreterares ansvarsområde. I huvudsekreteraruppdraget inom utbildningsvetenskap ingår för tillfället till exempel att vara ansvarig huvudsekreterare för satsningen Barn och ungdomars psykiska hälsa. Tidigare har också ingått att vara ansvarig huvudsekreterare för konferensbidrag. Denna bidragsform har emellertid inte utlysts 2020.

Det finns fyra kommittéer på Vetenskapsrådet med andra konstruktioner. För två av kommittéerna, kommittén för klinisk behandlingsforskning och kommittén för kliniska studier, har Vetenskapsrådet haft i uppdrag av regeringen att genomföra en utvärdering och föreslå en ny organisation. Utvärderingen är klar och det finns ett förslag på en ny organisation som i korthet innebär att kommittén för kliniska studier avvecklas, medan kommittén för kliniska behandlingsforskning kvarstår oförändrad och en särskild huvudsekreterare eller biträdande huvudsekreterare knyts till området.

Till kommittén för utvecklingsforskning finns en biträdande huvudsekreterare. Detta regleras inte i myndighetens regleringsbrev utan är Vetenskapsrådets egen konstruktion. Biträdande huvudsekreterare deltar vid möten mellan huvudsekreterarna men inte i ledningsrådet. Biträdande huvudsekreterare är i stället knuten till en huvudsekreterare och ska därigenom få information om övergripande frågor på myndigheten etc. För tillfället är biträdande huvudsekreterare i utvecklingsforskning knuten till huvudsekreteraren för naturvetenskap och teknikvetenskap, men var dess för innan knuten till huvudsekreteraren för humaniora och samhällsvetenskap.

Kommittén för konstnärlig forskning sorterar organisatoriskt under huvudsekreteraren för humaniora och samhällsvetenskap men har knutit till sig en vetenskaplig rådgivare med särskilt ansvar för konstnärlig forskning. Vetenskaplig rådgivare deltar varken i ledningsrådet eller i huvudsekreterarnas möten.

Som uppställningen ovan visar är det utbildningsvetenskapliga området mindre än övriga vetenskapsområden med huvudsekreterare. Bör det innebära en förändring i rollen? Som tidigare framgått är arbetsuppgifterna som huvudsekreterare bara i vissa avseenden beroende av områdets storlek. Att omvandla rollen till beträdande huvudsekreterare eller vetenskaplig rådgivare menar jag vore olyckligt. Det skulle i

forskarsamhället kunna tolkas som ett sätt att marginalisera området. I Vetenskapsrådets inspel till den forskningspolitiska propositionen lyfts en strategisk satsning på forskning om skolans utmaningar som en, av tre, nya forskningsinsatser av stort strategiskt värde. Samma argumentation som ovan torde gälla för att minska omfattningen i uppdraget. En ytterligare svårighet i en sådan lösning uppstår om Vetenskapsrådet även i fortsättningen ska finansiera tjänsten på heltid.

Rollen som huvudsekreterare bör istället ta sin utgångspunkt i det faktum att utbildningsvetenskap fortfarande är ett ungt vetenskapsområde. Det innebär att behovet av till exempel forskningsöversikter och utvärderingar är större här än bland andra vetenskapsområden. Huvudsekreterarrollen i utbildningsvetenskap skulle av den anledningen kunna se något annorlunda ut än för andra huvudsekreterare genom att en större del av ett mer ”operativt” arbete med översikter och utvärderingar kan läggas in i rollen. Detta ska naturligtvis vägas mot risken att ett sådant mer administrativt arbete möjligen inte lockar de allra mest framstående forskarna inom utbildningsvetenskap. Mot en sådan invändning kan det anföras att rollen som huvudsekreterare inom utbildningsvetenskap innebär en inte obetydlig del politiskt påverkansarbete för att synliggöra området. Rollen kräver alltså en innehavare som har forskningsbakgrund men som också har intresse för och insikt i politiska och administrativa frågor. Det är denna väg jag förordar. Om Vetenskapsrådet finner att uppdraget är något mindre än för övriga huvudsekreterare finns naturligtvis också alltid möjligheten att addera centrala tilläggsuppdrag.

Bilaga 1

Utbildningsvetenskap vid de 10 största lärosätena

Syftet med detta avsnitt är att beskriva hur utbildningsvetenskap är organiserat vid de 10 lärosäten som tar emot störst bidrag från UVK.. Uppgifterna kommer från lärosätenas egna beskrivningar av sin organisation och struktur, främst så som den presenteras på deras hemsidor.

Stockholms universitet

Stockholms universitet är uppdelat i naturvetenskapliga området och humanistisk-samhällsvetenskapliga området. Det senare har tre fakulteter: humanistiska, juridiska och samhällsvetenskapliga. Universitetet består av ett femtiotal institutioner varav ungefär 30 är involverade i lärarutbildningen. Forskning som är kopplad till utbildningsvetenskap bedrivs i princip uteslutande på sex institutioner. Tre av dessa på Samhällsvetenskapliga fakulteten; institutionen för pedagogik och didaktik, institutionen för barn- och ungdomsvetenskap samt institutionen för specialpedagogik. På Humanistiska fakulteten finns två institutioner: institutionen för språkdidaktik och institutionen för de humanistiska och samhällsvetenskapliga ämnenas didaktik. Inom det naturvetenskapliga området finns institutionen för matematikämnet och naturvetenskapsämnenas didaktik,

Beredningen för lärarutbildning (BULA) ska inför beslut i områdesnämnden bereda övergripande och strategiskt viktiga frågor som rör lärarutbildning inom det humanistisk– samhällsvetenskapliga området. Inom det naturvetenskapliga området finns Lärarutbildningsutskottet (LUS). LUS huvudsakliga uppgift är att initiera och bereda lärarutbildningsfrågor på den naturvetenskapliga fakulteten, samt att vara rådgivande till Grundutbildningsberedningen i dessa frågor. Till lärarutbildningen finns programråd som är alla är knutna till en av de sex institutionerna ovan.

Umeå universitet

Umeå universitet är organiserade under fyra fakulteter – humanistisk, medicinsk, samhällsvetenskaplig och teknisk-naturvetenskaplig fakultet. På Samhällsvetenskapliga fakulteten finns 11 institutioner; Handelshögskolan, institutionen för informatik, Juridiska institutionen, institutionen för kost- och måltidsvetenskap, Pedagogiska institutionen, institutionen för psykologi, institutionen för socialt arbete, Sociologiska institutionen, Statsvetenskapliga institutionen, institutionen för geografi och institutionen för tillämpad utbildningsvetenskap.

Vid Umeå universitet finns den organisatoriska enheten Lärarhögskolan vid Umeå universitet. I organisationsskissen för Umeå universitet ligger Lärarhögskolan på samma nivå som de fyra fakulteterna, men Lärarhögskolan har, till skillnad från fakulteterna, inga egna institutioner utan fördelar uppdrag och resurser till institutioner vid hela universitetet. Universitetet har också åtta högskolor där

lärarhögskolan är en. Vidare finns det sexton centra beslutade av rektor. Bland dessa finns Umeå forskningscentrum för matematikdidaktik (detta centrum har inga anställda utan är ett tvärvetenskapligt nätverk av forskare och lärare) och Läraryhögskolan vid Umeå universitet.

Läraryhögskolan leds av en föreståndare. Det finns en styrelse med tretton ledamöter av vilka två är externa. Läraryhögskolan har ett beredningsorgan för forskning, forskningskommittén, och sex programråd för utbildningen. Läraryhögskolans styrelse fördelar forskningspengar till utbildningsvetenskaplig forskning efter beredning från forskningskommittén.

Göteborgs universitet

Göteborgs universitet består av åtta fakulteter – Sahlgrenska akademien, Naturvetenskapliga fakulteten, Samhällsvetenskapliga fakultet, Handelshögskolan, Humanistiska fakulteten, Konstnärliga fakulteten, IT-fakulteten och Utbildningsvetenskapliga fakulteten.

Under Utbildningsvetenskapliga fakulteten finns fyra institutioner: institutionen för pedagogik och specialpedagog, institutionen för pedagogik, kommunikation och lärande, institutionen för didaktik och pedagogisk profession samt institutionen för kost- och idrottsvetenskap. Under fakulteten sorterar vidare tre enheter, Enheten för akademiskt språk, Enheten för pedagogisk utveckling och interaktiv lärande samt Enheten SÄL, Enheten för skolsamverkan, ämneslärarytbildning och kompletterande lärarytbildning. CUL, Centrum för utbildningsvetenskap och läraryforskning är en fakultetsgemensam forskarskola som är organisatoriskt placerat vid fakulteten.

Under fakulteten finns Lärarytbildningens samverkansråd som är ett forum för strategiska diskussioner mellan akademien och skolväsendet. Här finns också Nämnden för ämneslärarytbildning som är ett beredningsorgan med sammansättning från medverkande fakulteter med ansvar för strategisk planering, övergripande styrning och kvalitetssäkring av ämnesläraryprogrammet, VAL (Vidareutbildning av lärare) och ULV (Utländska lärare och akademikers vidareutbildning). Varken rådet eller nämnden behandlar forskningsfrågor.

Linköpings universitet

Linköpings universitet har tre eller fyra fakulteter: Filosofiska fakulteten, Medicinska fakulteten, Tekniska fakulteten samt Utbildningsvetenskap. Utbildningsvetenskap är formellt ett område, men fungerar i praktiken som en fakultet. Ibland räknar Linköpings universitet dock med tre fakulteter och utbildningsvetenskap sorterar då under Filosofiska fakulteten.

Fakulteten har högsta ansvaret för utbildning och forskning inom sitt område och fungerar som beställare till institutionerna. Det finns tolv institutioner som samtliga innefattar flera olika ämnen. Flera institutioner är involverade i lärarytbildningen, men den institution som har det tyngsta uppdraget i lärarytbildningen är institutionen för beteendevetenskap och lärande.

Utbildningsvetenskapliga fakulteten leds av en dekan och en fakultetsstyrelse. Styrelsen har det övergripande ansvaret för fakultetens grund- och forskarytbildning samt forskning. Organisatoriskt direkt under styrelsen finns tre nämnder som både bereder ärenden till styrelsen och har beslutanderätt i vissa frågor:

anställningsnämnd, forskarutbildnings- och docentnämnd samt internationaliseringsnämnd.

Uppsala universitet

Verksamheten vid Uppsala universitet organiseras i tre vetenskapsområden: Vetenskapsområdet för humaniora och samhällsvetenskap, Vetenskapsområdet för medicin och farmaci samt Vetenskapsområdet för teknik och naturvetenskap.

Varje vetenskapsområde leds av en vicerektor med en områdesnämnd som beslutande organ. Inom vetenskapsområdet för humaniora och samhällsvetenskap finns sex fakulteter: Teologiska fakulteten, Juridiska fakulteten, Historisk-filosofiska fakulteten, Språkvetenskapliga fakulteten, Samhällsvetenskapliga fakulteten samt Fakulteten för utbildningsvetenskaper. Varje fakultet har en fakultetsnämnd som beslutande organ. Dekan, som leder fakulteten, är ordförande i fakultetsnämnden. Under Fakulteten för utbildningsvetenskap finns en institution, institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier och två centra, Forum för samverkan och Swedesd - Internationellt center för lärande för hållbar utveckling. Fakulteten ansvarar för forskarutbildning inom didaktik, pedagogik och utbildningssociologi.

Karlstad universitet

Vid Karlstads universitet finns två fakulteter: Fakulteten för humaniora och samhällsvetenskap och Fakulteten för hälsa, natur- och teknikvetenskap. Under Fakulteten för humaniora och samhällsvetenskap finns sju institutioner: Handelshögskolan, institutionen för konstnärliga studier, institutionen för samhälls- och kulturvetenskap, institutionen för sociala och psykologiska studier, institutionen för språk, litteratur och interkultur, institutionen för geografi, medier och kommunikation samt institutionen för pedagogiska studier. Institutionen för pedagogiska studier innefattar disciplinerna pedagogiskt arbete, specialpedagogik och idrottsvetenskap.

Läroverksamheten som organisatorisk enhet ligger parallellt med fakulteterna som leds av en dekan och en läroverksamhetsnämnd. Lärare och forskare har sina anställningar på institutionerna men det finns administrativ personal anställd på Läroverksamheten, till exempel studie- och karriärvägledare liksom en kanslifunktion med utbildningssamordnare, VFU-handläggare och Regionalt Utvecklingscentrum, RUC.

Malmö universitet

Malmö universitet är organiserat i fem fakulteter; Odontologiska fakulteten Hälsa och samhälle, Kultur och samhälle, Teknik och samhälle samt Lärande och samhälle. Fakulteterna leds av en dekan och en fakultetsstyrelse.

Under fakulteten för Lärande och samhälle, som har det övergripande ansvaret för läroverksamheten, finns sex institutioner: institutionen för barndom, utbildning och samhälle, institutionen för idrottsvetenskap, institutionen för naturvetenskapen, matematik, och samhälle, institutionen för skolutveckling och ledarskap, institutionen för kultur, språk och medier, institutionen för samhälle, kultur och identitet; Centrum för akademiskt ledarskap samt Regionalt utvecklingscentrum.

Örebro universitet

Vid Örebro universitet finns tre fakulteter. Fakulteten för ekonomi-, natur-, och teknikvetenskap, Fakulteten för medicin och hälsa och Fakulteten för humaniora och socialvetenskap. Fakulteten har ett särskilt ansvar för den vetenskapliga och pedagogiska verksamheten inom sina områden. Arbetet leds av en dekan tillsammans med en fakultetsnämnd. Fakulteten för humaniora och socialvetenskap har det övergripande ansvaret för lärarutbildningen. Kommittén för lärarutbildning leddes av fakultetens vicedekan. Under fakulteten finns tre institutioner: institutionen för humaniora, utbildnings- och samhällsvetenskap, institutionen för juridik, psykologi och socialt arbete samt Musikhögskolan.

Linnéuniversitetet

Linnéuniversitetet har fem fakulteter Ekonomihögskolan, Fakulteten för hälso- och livsvetenskaper, Fakulteten för konst och humaniora, Fakulteten för samhällsvetenskap och Fakulteten för teknik.

Nämnden för lärarutbildning har det övergripande ansvaret för lärarprogrammets innehåll och kvalitet, liksom det övergripande ansvaret för verksamheten vid Regionalt utvecklingscentrum, RUC. Nämnden för lärarutbildning har i uppdrag att samordna, utveckla och kvalitetssäkra Linnéuniversitetets lärarutbildning, dess forskningsbas samt regional samverkan inom förskole- och skolområdet. Nämnden består av representanter från universitetets fakulteter och leds av dekan och prodekan.

Vid fakulteten för samhällsvetenskap finns sju institutioner: institutionen för didaktik och lärares praktik, institutionen för idrottsvetenskap, institutionen för pedagogik och lärande, institutionen för polisiärt arbete, institutionen för samhällsstudier, institutionen för socialt arbete samt institutionen för statsvetenskap. På fakulteten finns även fem centrum: Centrum för genusvetenskap, Centrum för idrottsutveckling, Centrum för pedagogisk ledning, Centrum för polisforskning och utveckling samt Centrum för skolutveckling.

På institutionen för didaktik och lärares praktik finns huvudområdena didaktik och utbildningsvetenskap. Vid institutionen för pedagogik och lärande finns huvudområdet pedagogik.

Lunds universitet

Lunds universitet innehåller åtta fakulteter Ekonomihögskolan, Juridiska fakulteten, Konstnärliga fakulteten, Lunds tekniska högskola, Medicinska fakulteten, Naturvetenskapliga fakulteten och Samhällsvetenskapliga fakulteten samt Humanistiska och teologiska fakulteterna (som trots namnet är en fakultet).

Under Humanistiska och teologiska fakulteterna finns följande institutioner: institutionen för arkeologi och antikens historia, Filosofiska institutionen, Historiska institutionen, institutionen för kommunikation och medier, institutionen för kulturvetenskaper, Språk och litteraturcentrum, Centrum för teologi och religionsvetenskap och institutionen för utbildningsvetenskap. Lärarutbildningen organiseras på institutionen för utbildningsvetenskap. Under 2020 har en utredning om framtida organisation av lärarutbildning vid Lunds universitet presenterats

Vetenskapsrådet
Västra Järnvägsgatan 3
Box 1035, 101 38 Stockholm, Sweden
Tel +46 (0)8-546 44 000
vetenskapsradet@vr.se
www.vetenskapsradet.se